

Krúdy Gyula: *Utolsó szivar az Arabs Sziürkénél*

Az eddig vizsgált vagy említett átváltozástörténetekben közös vonás, hogy az átváltozás vagy szerepcsere (szerepjáték) indítéka a kíváncsiság, s hogy a szerzők e motívum bemutatásával, elemzésével nem sokat törődtek: az átváltozás motivációja csak jelzésszerűen épül be a szövegbe. Ha ezeket a történeteket *problémamegoldásként* értelmezzük, arra a következtetésre juthatunk, hogy maga az átváltozás (szerepcsere) pusztán a probléma megoldásának (a cél elérésének) eszköze, a konfliktus előkészítője, az eseménysor elindítója. A tetőpont (illetve fordulópont) a visszaváltozás bekövetkezése vagy be nem következése, a végkifejlet pedig – ennek megfelelően – az alaphelyzet (kiinduló állapot) visszaállítása (*A gólyakalifa*) vagy végleges megszűnése, az átváltozás visszafordíthatatlanná válása (*Harun al Rasid utolsó kalandja*).

Ha *állapotváltozásként* értelmezzük ezeket a történeteket, akkor a kiinduló állapot (eredeti szerep: SZ¹) és az átváltozás utáni állapot (felvett szerep: SZ²) szempontjából vizsgáljuk a záró állapotot, amely vagy az egyikkel vagy a másikkal azonos, illetve ezek egyikének variációja. Az elbeszélés pillérei a különböző állapotok, illetve az ezeknek megfelelő szerepek:

$SZ^1 \rightarrow SZ^2 \rightarrow SZ^1$
 illetve $SZ^1 \rightarrow SZ^2 \rightarrow SZ^2$ (a, b, c ...)

Krúdy Gyula (1878–1933) elbeszélése szintén átváltozástörténet. A hasonlóságok számbavétele mellett azonban itt talán még több tanulsággal szolgálhat a modelltől való eltérés vizsgálata. Az *Utolsó szivar az Arabs Szürkénél* című elbeszélés témája maga az átváltozás folyamata: a kiinduló és a záró állapotot összekötő eseménysor az átváltozás lépéseit, mozzanatait követi nyomon.

Az *Utolsó szivar...* olvasása

FELADATOK:

1. Az elbeszélés bevezető részében (1–2. bekezdés) háromszor fogalmazódik meg az újságíró halálos ítélete. Keresd meg ezeket a szövegrészeket! Melyik kétértelmű és miért?
2. Hogyan jellemezhető az ezredes az alábbi szempontok alapján:
 - a) Mi jellemzi társadalmi helyzetét?
 - b) Mi az ezredes jellegzetes (természetes) környezete?
 - c) Sorold föl kedvenc ételeit!
3. Az újságíróról ugyanezeket a jellemzőket (társadalmi helyzet, környezet, ételek) nem tudjuk megállapítani. Tudjuk azonban, mit gondol minderről az ezredes. Jellemezd az újságírót az ezredes szavaival (társadalmi helyzete, jellegzetes környezete, jellegzetes ételei, itala).
4. Készíts listát azokról az ételekről, amelyeket az ezredes a párbaj délutánján elfogyaszt megjelenésük sorrendjében:
 - (1)
 - (2)
 - (3)
 - (4)
 - (5)
 Milyen tendencia érvényesül ebben a sorrendben?
5. Kiből tevődik össze az Arabs Szürke törzsközönsége?
 - a) Hogyan csoportosíthatók a vendégek foglalkozás szempontjából?
 - b) Hogyan csoportosíthatók fogyasztás szempontjából (kik mit isznak általában?).
6. Mit iszik az ezredes? Miért furcsa ez?
7. Mi jellemzi az ezredes öltözkését? Szokásos ruháját hordja-e?
8. Kinek, minek vagy milyen embernek véli az ezredest
 - a) a hentesné
 - b) a kocsmárosné
 - c) János?
9. Felismeri-e valaki az ezredest? Ha igen, ki és vajon miért?
10. Az ezredes mindvégig olyan ételeket és italokat fogyaszt, amelyekről azt gondolja, ezek az újságíró jellegzetes ételei, italai. Mi az, ami nem illik bele ebbe a sorba?
11. Gyűjtsd össze azokat a kifejezéseket, amelyekkel az ezredes az újságírót illeti. Milyen vélekedést tükröznek ezek a szavak?
12. Körülbelül mennyi idő telik el aközött, hogy az ezredes belép a hentesüzletbe és hogy rágyújt a szivarra?

Az Utolsó szivar... értelmezése

a) Átváltozás

Az elbeszélés nyilvánvalóan értelmezhető állapotváltozásként, mint minden átváltozástörténet. Ebben az esetben a kiinduló állapot a párbaj két résztvevőjének jellemzőivel írható le. E jellemzők (megszokott környezet, ételek stb.) között jelentős távolság, társadalmi szintkülönbség van. A jellegzetes figurák (szereplők, helyszínek, tárgyak) szembeállíthatók egymással: az ezredes társadalmi helyzetét meghatározó figurák megfeleltethetők az újságíró társadalmi helyzetét jellemző figuráknak. Ez a szembeállítás, megfeleltetés rendre meg is valósul az elbeszélésben, többnyire az ezredes tudatában, szavaiban.

FELADAT:

Másod le és egészítsd ki a táblázatot a fenti értelemben! Mi minek felel meg az ezredes, illetve az újságíró világában? (Ne felejtjük el ugyanakkor, hogy ez utóbbiról csak az ezredes elképzeléseit ismerjük, a valóságot nem.)

osztriga	
.....	olcsó bor/sör
.....	veres terítékű asztal
Denise grófnő	
.....	disznóhúsmaradék
ezüsttálca	

A kiinduló állapot nemcsak a párbaj két résztvevőjének társadalmi helyzetével és az ebből fakadó jellemzőkkel írható le, hanem a két szereplőnek a párbajban megszabott szerepkörével is. Az elbeszélés első két bekezdésének megfogalmazásai alapján az újságíró a halálraítélt, az ezredes az ítéletvégrehajtó szerepkörét kapja a kaszinóbeli uraktól. A társadalmi helyzet és az ezzel járó állandósult szerep kiegészül a konkrét helyzet megszabta konkrét szerepekkel:

az ezredes	az újságíró
a Kaszinó-tag	az éhenkórász
az ítélet-végrehajtó	a halálraítélt

Az ezredes a párbaj előtt el akarja játszani az éhenkórász-szerepet, hasonlítani akar lenézett ellenfeléhez, ki akarja próbálni annak életmódját. Ennek érdekében részben játékból, részben vezeklésből felcseréli a Kaszinó-tag szerepet az éhenkórász-szereppel. A szerepcsere lassan, fokozatosan megy végbe, eleinte tudattalanul, később egyre tudatosabban.

FELADATOK:

1. Keress olyan szövegrészeket, melyek az átalakulás tudatossága szempontjából eltérnek egymástól! Segítségül megadunk négy szempontot:

- a) ösztönös (nem tudatos) vonzódás
- b) ösztönös (nem tudatos) utánczás
- b) tudatos (szándékos) utánczás
- d) tudatos (szándékos) azonosulás

2. A fokozatos átalakulás során az ezredes olyan ételeket és italokat fogyaszt, amilyeneket feltételezése szerint az újságíró szokott. Egy esetben azonban ennél is többről van szó: a pohárka pálinkát a hírlapíró *helyett* fogyasztja el, és a fiatalember el nem fogyasztott adagját is ő fizeti ki. Ebben a jelenetben egy sor különös dolog történik. Mik ezek?

- a) Mi a különös a fiatalember öltözkéiben?
- b) Mi a különös a fiatalember hangjában?
- c) Mi a különös a fiatalembert fuvarozó kocsisban?
- d) Mi történik a pálinkáspohárral itt és mi történik vele később?

3. A fiatalember megjelenését követő jelenetben háromszor szerepel a „halál” szó és egyszer az ennek szinonimájaként felfogható „másvilág”. Kikkel kapcsolatban szerepelnek ezek a szavak?

4. Tekinthető-e fordulópontnak ez a jelenet? Ha igen, miért?

5. Az ezredes magatartása nem csupán az azonosulás fokában és a tudatosság mértékében változik. Ezzel párhuzamosan és ebből következően egyre jobban belejön új szerepébe, egyre távolabb kerül eredeti szerepétől, egyre jobban érzi magát az álarc mögött.

Figyeld meg, mi a különbség a hentesüzletbe és a kocsmába való betérés körülményei között? Hogyan kommentálja ezeket a mozzanatokat az elbeszélő? Milyen tendenciát mutat és mit jelez előre az eltérés?

6. Keress olyan szövegrészeket, amelyek szerint az ezredesben időről időre fel-felbukkannak társadalmi helyzetének és eredeti szerepkörének jellemzői! Mi feledteti el vele újra és újra ezeket az „emlékképeket”? Egy helyen a váltás különösen éles: az ezredes gasztronómiai értekezését a tenger „gyümölcsei”-ről – osztrigáról, polipról, angolnáról – egy ezek közé semmiképp sem illő „fogás” szakítja meg. Mi ez és mit jelez az éles váltás?

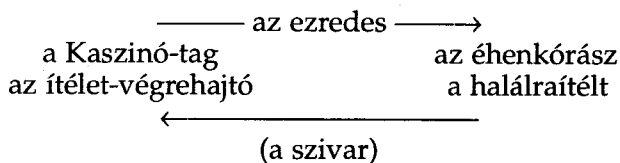
Az ezredes egyre silányabb ételekre vágyik és egyre silányabbakat is kap (*friss tepertő, pörköltmaradék, szalámicсутka*). Eközben azonban nem csökken éhsége és egyre jobban ízlenek neki az egyre rosszabb ételek. Nemcsak látszólag, külsőségeiben utánozza a „tintafalót”, hanem belsőleg is azonosul vele: megtanulja élvezni azokat az örömeiket, ételt-italt, amelyekkel – véleménye szerint – ellene él. Az utánczás így a „kófic” örömeinek átélése révén válik azonosulássá: az alacsonyabb életforma által kínált élvezetek elfogadása a szerepjátékot szerepcserévé, az utánczást azonosulássá változtatja.

FELADAT:

Az ezredes „elzüllesztésének” kezdőpontja a hentesüzletbe való betérés, a tepertő megvásárlása, végpontja pedig a szilvórium megrendelése és elfogyasztása. Hogyan érzékelteti az elbeszélő, hogy az előbbi esetben az ezredes még nem érzi magáénak az új szerepét, az utóbbiban pedig már szinte automatikusan e szerepnek megfelelően cselekszik, már-már akarata és belátása ellenére azonosul ezzel a szereppel?

Az Arabs Szürkénél lejátszódó eseménysor utolsó jelenete – még az ezredes jelenlétében – a szivarozás. Ez a jelenet minden mozzanatában különbözik az előzőektől. Az ezredes eddig azokat az ételeket-italokat fogyasztotta, amelyeket a kocsmá törzsközsége, sőt, azokból is a maradékokat, most pedig rágyújt egy havanna szivarra. Az elbeszélő egy megjegyzése is jelzi, hogy a havanna nem illik bele az ezredes „menüjébe” („amilyen szivarra az Arabs Szürke fennállása óta nem gyújtottak rá ebben a helyiségben”). A kaszinó tagja eddig mindenben hasonlatos kívánt lenni ellenfeléhez. A szivar mintegy kijózanítja, rádöbbeníti balgaságára. Szivarozás közben már maga sem igazán érti, miért próbált meg azonosulni ellenfelével. „Mily balga volt, hogy csak egy délutánra is el akarta felejteni rangját, társadalmi állását, baráti körét és megszokott életmódját, hogy 'leereszkedjen' egy ismeretlen emberhez, annak feltételezendő szokásaihoz, mintegy kiengesztelésül azért, hogy estére agyonlővi – megszabadítván őt a földi élet gyötrelmeitől.” A szivar füstjével az ezredes „mintha mindent el akarna egyszerre fújni, ami ezen a délutánon történt vele”. Igyekszik meg nem történné tenni a megtörténte- ket. A szerepek visszacserélésének, az átváltozás visszafordításának, a visszaváltozásnak az eszköze a havanna. Azáltal azonban, hogy korábban felcserélte a Kaszinó-tag szerepét az éhenkórász-szereppel, akarva-akaratlanul vállalta ennek összes következményét.

Az elbeszélés kiinduló állapotát elemezve arra a következtetésre jutotunk, hogy ez leírható a párbaj résztvevőinek szerepkörével. Az állapotváltás ebből a szempontból a szerepcsere, és az ezredes a szivarozással a kiinduló állapotot kívánná visszaállítani:

A jelenet utolsó mondata már egyértelműen utal arra, vajon sikeres volt-e ez a visszaállítási kísérlet: „A havanna valóban ízletes volt, mint az utolsó szivarhoz illik.” A cím egyik motívumának megismétlése – „utolsó szivar” – keretszerűen hat, jelezve, hogy itt a történet lényegében véget is ér (ezt egyébként az elbeszélő a következő bekezdés elején ki is mondja). A csattanószerű befejezés – az ezredes halála – már itt nyilvánvaló: az „utolsó” jelző félreérthetetlenül utal erre. Az *Utolsó szivar*... olyan átváltozástörténet tehát, amelyben az eredeti állapot visszaállítására tett kísérlet kudarcot vall. Mivel az átváltozást szerepcsere helyettesíti, a visszaváltozás pedig nem sikerül, az ezredesnek az új szerepet kell végigjátszania. Az új szerep pedig az éhenkórász-halálraítélt szerepe.

FELADAT:

Vizsgáld meg, milyen módosulásokkal érvényesül az átváltozásmódel az elbeszélésben! Másold le és töltsd ki az alábbi táblázatot:

A modell elemei	A gólyakalifa cselekményelemei	Az Utolsó szivar... cselekményelemei
1. indíték	kíváncsiság	
2. eszközök	por, varázsige	
3. hiba	nevetés	
4. következmény	a varázsige elfelejtése	
5. visszaváltozás feltétele	meghajlás, varázsige	

b) Metaforizálódás

A hátralévő szövegrész voltaképpen epilógusnak tekinthető, amelyben újra megjelenik az elbeszélés lényegesebb figuráinak és motívumainak egy része, összefoglalva az ezredes utolsó délutánjának történetét:

a klinikai szolgák	az új „perkelt”
a hullaszállító kocsisok	az erős pálinka
a fiákeres urak	a cifra szivarszalag

FELADAT:

Értelmezd a figurákat az alábbi szempontok alapján:

1. Melyik utal az ezredes „elzúllására”?
2. Melyik utal a meg nem történtté tevés kísérletére?
3. Melyik utal az ezredes halálára?

(Egy-egy csoportba természetesen több figura is tartozhat, és egy figura több csoportba is tartozhat.)

Az előző pontban figurákat értelmeztünk: azt vizsgáltuk, milyen jelentést hordoznak ezek a történetben szó szerinti jelentésük mellett, illetve hogyan utalnak más figurákra vagy – azokkal összekapcsolódva – valamilyen motívumra. Könnyen belátható, hogy a példaként kiemelt figurák – az epilógus „szereplői” – nem egyformák abból a szempontból, hogy a többletjelentés hogyan kapcsolódik hozzájuk. A klinikai szolgákról és a hullaszállító kocsisokról mindenképpen a halál jut eszünkbe: ezeknek a figuráknak szó szerinti jelentése is kapcsolódik a halál fogalmához, függetlenül attól, hogy milyen elbeszélésben szerepelnek, és mi a funkciójuk. A fiákeres urakról azonban általában nem jut eszünkbe a halál. Ebben az elbeszélésben viszont igen, hiszen az újságíró fuvarozó fiákeres alakját az elbeszélő többszörösen is asszociatív kapcsolatba hozta a halállal (egy hasonlatban és egy rejtélyes, zárójeles megjegyzésben).

A halál-fogalom és a hullaszállító kocsisok közötti asszociatív kapcsolat állandó és a figurák tevékenységéből adódik, mondhatjuk úgy is, hogy ez a kapcsolat közvetlen. A halál fogalma és a fiákeresek közötti asszociatív kapcsolat ezzel szemben alkalmi (csak erre az elbeszélésre érvényes) és közvetett, metaforikus, nem következik a szereplők tevékenységéből, foglalkozásából. Van olyan figura is az elbeszélésben, amelyik többszörösen és többféleleképpen kötődik a halál-motívumhoz. Ilyen például az ezredes által elfogyasztott sör:

1. Szó szerinti értelemben veszélyt jelent az ezredes egészségére („a szívbillentyűi miatt egy katonaorvos eltiltotta neki a sörivást”).
2. A sörből is a maradékot kapja az ezredes, csakúgy mint mindenből. Ez, hogy mindennek a végét, maradékát fogyasztja, már közvetetebb, asszociatív kapcsolatba hozható a halállal.
3. A sör a klinikai szolgák itala s így az ő közvetlen kapcsolatuk a halállal kedvenc italukra is áttevődik: a sör metaforikusan is összekapcsolódik a halál-motívummal.

Ezt a kapcsolatrendszer tovább erősíti két mozzanat: egy lényegtelennek tűnő esemény (János „elrúgta a hordót, mintha arra az életben semmi szükség nem volna”) és egy, a cselekménytől látszólag elkanyarodó meditáció a sörről („Van valami rejtély a sör körül, amely rejtélyre voltaképpen sohasem jön rá emberfia”). Az előbbi esetben természetesen arról a hordóról van szó, amelyikből az *utolsó* korsó *maradék* sört csapolták az ezredes számára. A hordó képe így az ezredes figurájához társul az olvasó tudatában, s ez elindíthat egy újabb asszociációt: a „mintha arra az életben semmi szükség nem volna” szövegrész jelentése rávetülhet az ezredesre is. Az utóbbi – kissé szokatlan – meditáció hasonló módon működésbe hozhatja az olvasó fantáziáját. A furcsa kijelentés a sörről arra készítheti, hogy folytassa a töprengést: mi minden körül van valami rejtély, amire „sohasem jön rá emberfia”. Ez a gondolat sor – sok más egyéb mellett – el kell hogy vezessen a halál problémájához is.

Úgy tűnik, az egész elbeszélésre általánosan jellemző, hogy a figurákhoz a betű szerinti jelentés mellett metaforikus többletjelentés kapcsolódik. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a szöveg minduntalan átvált a betű szerinti szintről a metaforikusra és megfordítva, méghozzá úgy, hogy a figurák a betű szerinti szinten is összekapcsolódnak (ez adja az elbeszélés tulajdonképpeni eseménysorát) és a metaforikus szinten is. Az epilógusszerű záró rész figurái így nem csupán az elbeszélés eseménysorát idézik föl, hanem – visszautalva az eseményekre és az eseményekben résztvevő figurákra – a metaforasort is:

a zárórész figurái	az eseménysor figurái	metaforikus jelentés
új „perkelt”	perkeltmaradék	„elzúllás” (halál)
klinikai szolgák	sör	halál

erős pálinka	a fiatalember az eltört pohár az ezredes bódultsága	szerepcsere (halál)
cifra szivarszalag	a havanna	meg nem történtté tevés kísérlete
hullaszállítók	„utolsó szivar”	a kísérlet kudarca az ezredes halála

FELADAT:

A fenti elemzésből úgy tűnik, hogy az elbeszélés szinte minden figurája, apró eseménye, motívuma valamilyen kapcsolatban van az elmúlás fogalmával. Gyűjtsd össze az ilyen figurákat (eseményeket, motívumokat) és csoportosítsd őket az alábbiak szerint:

1. személyek
2. tárgyak
3. ételek
4. cselekvések
5. kijelentések (beszéd, gondolat, írói kommentár)
6. nyelvtani eszközök
7. stilisztikai eszközök
8. egyéb

A feladat megoldása után megfogalmazhatjuk, hogy a történet csattanója – az ezredes hal meg a párbajban – voltaképpen csak a betű szerinti szinten csattanó, bár a szivar jelzője már ezen a szinten is előreutal a befejezésre. A metaforikus szinten a történetnek nincsen csattanója: itt az elbeszélés folyamatában minden erre a befejezésre utal előre. A halálhír bejelentése, a hullaszállító kocsis szavai csak megerősítik azt, amit az olvasó már amúgy is tud.

Az *Utolsó szivar*... kritikája

Ebben a modulban kétféle kritikai feladatot oldunk meg. Az elsőben az elbeszélés három különböző értelmezésével kapcsolatban kell megfogalmaznod álláspontodat. Ez tehát a kritika kritikája. Ezután a téma másik földolgozásával, az ugyancsak Krúdytól való *A hírlapíró és a halál* című elbeszéléssel kell összevetned az *Utolsó szivart* egyúttal értékelve, kritizálva is a két szöveget.

FELADAT:

A Krúdy-elbeszélés három elemzéséből idézünk egy-egy részletet. Az idézetek elolvasása után emeld ki tételmondataikat, esetleg fogalmazd át őket röviden! Az így kapott tételmondatok közül válaszd ki azokat, amelyekkel nem értesz egyet és próbáld meg megcáfolni állításait! Ezután rendeztetek vitát az órán az értelmezésekről!

1. Ebben a novellában is szerepel egy rém [...]. De ennek nincs emberi arca. „Az ezredesnek aznap agyon kellett lőni egy embert, a Kaszinó megbízásából, miután a velszi herceg látogatásáról elnevezett angol szobában így döntöttek az urak.” Az első mondat rögvest ezzel a szörnnyel: a Kaszinóval ismertet meg bennünket. Mi jellemzi ezt az intézményt? Honnan származik hatalma? A társadalmi intézmények Kafka műveiben jelennek meg úgy, mint a társadalom emberellenes voltának megtestesítői. [...] A kaotikus világ helyét a szisztematikusan ellenséges világ veszi át, a pánikszerű rossz érzés a társadalmi megszervezettség intézményes formáiban tárgyiasul: a Bíróság, a Hivatal lesznek megtestesítői, ezek kisajátítják maguknak az emberi jelleget: ők élnek, gondolkodnak, az ember csak végrehajt. [...] Csupa teljességétől megfosztott figura mozog a mű közegében. Az alapkérdés: van-e menekülés az elidegenítő hatalom elől?

Jellemző, hogy a menekülés kísérletéhez az első lökést a Kaszinó adja meg az ezredesnek, ami elől menekülnie kell. A párbaj előtt szükséges álruha indítja el az egész mozgást: a „sakkfigurában” feltámad valami régről maradt emberi vonás: a lelkifurdalás. Úgy érzi, előre bocsánatot kell kérnie a fiatalembertől, le kell szállnia hozzá, az ő életformájába. A leszállás menekülés az elidegenedés elől, az emberré válás kísérlete. Jóleső érzéssel állapítja meg, hogy nem lehet benne felismerni a „kaszinóbeli urat”. Saját „úri” lénye elől menekül.

(Kelemen Péter)

2. A második szimbólum jelölője az Arabs szürkéhez címzett korcsma, ahová az ezredes úgy került, hogy szinte maga sem vette észre [...]. Ez a szimbólum több metaforából épül fel, melyek mindegyike a szimbólum jelöltjének egyik-másik szemléletét hangsúlyozza. A szimbólum jelöltje egyrészt átmeneti léthelyzet: az ezredes vendég egy olyan helyen, hol még sohasem fordult meg, s ahová sosem fog visszatérni. Míg a Kaszinóban egy közösség tagja volt, addig itt idegen környezetben, egyedül találja magát: nem értik szavait, nem ismerik fel. Élesen elkülönül a többi, közösséget alkotó vendégtől: amazok játszanak, nyernek vagy veszítenek, ő kívül marad a játékon. Mindennemű kapcsolata megszakad környezetével, illuzórikussá válik: miközben azt hiszi, hogy leereszkedik a csaposlegényhez, a csaposlegény úgy véli, hogy éppen ő ereszkedik le az idegenhez. A Kaszinóhoz mint valósághoz képest az Arabs Szürke az ezredes számára álmvilág, hol az ember nem ura cselekedeteinek. Az hogy a hős abból a pohárból iszik, melyet korábban a fiatalember már eltört, nem az író gondatlanságával magyarázható [...], hanem a novella metaforikus szerkezetének egyik legérdekesebb alkotója: egyrészt a korcsma-szimbólum álmvilág jelentését emeli ki, másrészt a látszat és a valóság közötti feszültség implicit [burkolt, nem kifejtett] metaforája: az ezredes egy korábban eltört pohárból úgy iszik, mintha az ép volna.

(Szegedy-Maszák Mihály)

3. Krúdy Gyula *Utolsó szivar az Arabs Szürkénél* c. „novellája” rövidebb változata ugyan az ugyanabban az évben (1928) keletkezett *A hírlapíró és a halál*nak, de még mindig nem elég zárt szerkezetű, egyenes vonalvezetéssel feszítődő, hogy novellának lehessen érezni, nevezni. Krúdy, ha írt is – főleg a Szindbád-korszakban, de később is (...) remekbe szabott novellákat – első-sorban az elbeszélés mestere. Erre a műfajra predesztinálja éppúgy a Mikszáth-hagyomány fejlesztése, mint az ezt korszerűen továbbfejlesztő impresszionizmusa. A részletek az erősségei: részletrajzok, képek sorozata ez a két elbeszélés is, és az utóbb készült sem eléggé tömörített; a megoldás is hangulati, képszerű.

(Baránszky Jób László)

FELADAT:

Olvasd el az *Utolsó szivar...* „párnovelláját”, *A hírlapíró és a halál* c. írást a Szöveggyűjteményben. Hasonlítsd össze a két elbeszélést az alábbi szempontok alapján:

1. Melyik novella (elbeszélés) cselekményesebb?
2. Melyik novellát tartod izgalmasabbnak?
3. Milyen hasonlóságok és eltérések mutatkoznak
 - a) a szerkezetben?
 - b) a figurákban?
 - c) a figurák bemutatásában?
 - d) a helyszínekben?
 - e) a motívumokban?
4. Melyik elbeszélés játszódik több helyszínen?
5. Melyik elbeszélés cselekménye egységesebb?
6. Jellemző-e a metaforizálódás *A hírlapíró és a halál* c. írásra is? Ha igen, milyen mértékben? Melyek a legfontosabb metaforák ebben a szövegben?
7. Átváltozástörténetként értelmezhető-e *A hírlapíró és a halál*? Ha igen, próbáld meg megfeleltetni egyes elemeit az átváltozásmodell elemeivel!
8. Melyik elbeszélésben váratlanabb a befejezés?
9. Melyik elbeszélésben következik szerveesebben a befejezés az előzményekből?
10. Az *Utolsó szivar*ban mindkét párbajozó fél megjelenik – bár egyikük csak egy pillanatra, és inkább csak sejthető, hogy ő az a bizonyos újságíró –, *A hírlapíró és a halál*ban nem. Melyiket tartod jobb írói megoldásnak? Véleményedre indokold!
11. A fenti válaszok alapján készíts rövid értekezést arról, melyik elbeszélést tartod jobbnak és miért? Az ellentétes véleményeket vitassátok meg az órán!